

BU İŞ SİNİKLERE GÖRE DEĞİL //

İyi gazetecilik
üzerine konuşmalar

RYSZARD KAPUŚCIŃSKI

Türkçeleştiren: Berk Cankurt

Deji

#DÜNYAYIOKUMAK

Deji

Ryszard Kapuściński

1932 doğumlu Polonyalı gazeteci, yazar, şair ve fotoğrafçı Ryszard Kapuściński, Polonya Haber Ajansı'nın (PAP) Afrika'da görev yapan tek muhabiriydi. Gelişmekte olan ülkelerdeki deneyimlerine dair tuttuğu ayrıntılı kişisel günlüklerin birçoğu daha sonra kitaplaştı. Deneyimli gazetecinin kitapları otuz farklı dile çevrildi. Almanya, Fransa, Kanada, İtalya ve Amerika'da edebiyat ödülleri kazandı, pek çok üniversite tarafından fahri doktora değer görüldü. Nobel Edebiyat Ödülü için adı güçlü adaylar arasında anılan Kapuściński, yaşamının son yıllarında, zamanının önemli bir kısmını, yakın arkadaşı Gabriel García Márquez ile beraber Meksika'da verdiği konferanslara ayırdı. 2007 yılında yaşamını yitirdi.

Berk Cankurt

İstanbul Üniversitesi İtalyan Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 2015 yılında mezun oldu. Üniversite yıllarında turizm sektöründe, mezuniyet sonrasında ise çeşitli özel kurumlarda İtalyanca öğretmeni olarak çalıştı. Yayınları için düzeltmenlik ve kitap raportörlüğü yaptı.

BU İŞ SİNİKLERE GÖRE DEĞİL //
İyi gazetecilik üzerine konuşmalar

© 2018, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 2000, Edizioni e/o

İlk baskı 2002 yılında, İtalya'da *Il cinico non è adatto a questo mestiere* adı ile Tascabili e/o tarafından yapılmıştır.

Bu kitabın telif hakları Clementina Liuzzi Literary Agency aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Ryszard Kapuściński

TÜRKÇELEŞTİREN: Berk Cankurt

EDİTÖR: Hilâl Aydın

DÜZELTİ: Ümit Mutlu

KAPAK TASARIMI: Burak Tuna

GRAFİK UYGULAMA: Nayime Serbest

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. Km. Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Ocak 2019 (2000 adet)

ISBN: 978-605-2349-41-0

Yayınevi sertifika no: 11945

Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. A.Ş.nin tescilli markasıdır.

www.delidolu.com.tr

#DÜNYAYIOKUMAK

BU İŞ SİNİKLERE GÖRE DEĞİL //

İyi gazetecilik üzerine
konuşmalar

RYSZARD KAPUŚCIŃSKI

Türkçeleştiren: Berk Cankurt

Deli

İçindekiler

Önsöz	9
Bu İş Siniklere Göre Değil	23
Ishmael Yolculuğuna Devam Ediyor	25
Tarihi Akışı İçinde Bir Kıtayı Anlatmak	55
Bir Diş Sarımsağın Hikâyesi	79

Kitabın birinci bölümünde, 27 Kasım 1999 tarihinde, Capodarco di Fermo’da gerçekleştirilen, “Uluslar ve Sınıflar Üzerine / Elit, Katılımcı, Duyarsız: Hangi Gazetecilik?” başlıklı 6. “Kamu Gazetecileri”¹ semineri bünyesinde, Ryszard Kapuściński ile yapılan söyleşi yer almaktadır. Söyleşinin moderatörlüğünü Maria Nadotti yapmıştır. Seminer, başkanlık görevini don Vinicio Albanesi’nin üstlendiği Ulusal Bakım Hizmetleri Koordinasyon Merkezi² tarafından düzenlenmiştir.

İkinci bölümde, *Airone*, *Nigrizia* ve *Linus* dergileri ile *Il Manifesto* gazetesinde yazan foto muhabiri Andrea Semplici’nin 28 Kasım günü yine aynı seminer çerçevesinde Kapuściński ile gerçekleştirdiği söyleşi yer alıyor. Semplici, ClupGuide yayın dizisi için Eritre, Etiyopya ve Libya üzerine gezi rehberleri yazmıştır.

Kitabın son bölümünde ise, Kasım 1994’te Milano’da, *Linea d’Ombra* dergisi tarafından düzenlenen *Görmek, Anlamak, Anlatmak: Yüzyılın Sonunda Edebiyat ve Gazetecilik* başlıklı konferans çerçevesinde, Kapuściński ile İngiliz yazar ve sanat eleştirmeni John Berger’in gerçekleştirdikleri söyleşi bulunmaktadır. Söyleşinin moderatörlüğünü yine Maria Nadotti yapmıştır.

-
- 1 Capodarco Sosyal Yardımlaşma Vakfı (Comunità di Capodarco) bünyesinde ilki Capodarco’da 1994 yılında düzenlenen “Kamu Gazetecileri” (Redattore Sociale) seminerleri, her yıl alanında uzman kişilerin konuşmacı olarak davet edildikleri ve gazetecilere toplumsal meseleler hakkında kuramsal bir altyapı ile somut öneriler sunma gayesi taşıyan eğitim seminerleri dizisidir. Seminerler, ilerleyen yıllarda İtalya’nın çeşitli şehirlerinde düzenlenmeye başlamıştır. 2001 yılında yine aynı isimle bir haber portalı kurulmuştur. [Ç.N.]
 - 2 Ulusal Bakım Hizmetleri Koordinasyon Merkezi (Coordinamento Nazionale Comunità di Accoglienza) ülke çapında faaliyet gösteren, kâr amacı gütmeyen iki yüz elliye yakın kuruluşun oluşturduğu sosyal yardımlaşma federasyonudur. [Ç.N.]

Maria Nadotti, aralarında *Lapis*, *Il Sole 24 Ore*, *L'Unità*, *La Repubblica Donne* ve *Lo Straniero*'nun da olduğu gazete ve dergilerde tiyatro, sinema ve kùltür üzerine yazılar kaleme almaktadır. John Berger'ın eserlerini İtalyancaya çeviren yazarın yayıma hazırladığı pek çok kitap bulunmaktadır.

ÖNSÖZ

1932 yılında, günümüzde Beyaz Rusya sınırları içinde yer alan Pinsk şehrinde doğan Polonyalı Ryszard Kapuściński, günümüz dünyasının en özgün ve karmaşık yazarlarından biridir. Yazar, yakın tarih üzerine, röportajla edebiyat arasında duran kayda değer eserler ortaya koymuştur. *Afrika Aslanı*³ adlı eserinde Etiyopya Kralı Haile Selassie'nin güçlü bir portresini çizmiş ve çeşitli kaynaklardan aldığı duyumları, hizmetçilerle, saray mensuplarıyla, kralın yakınları ve hatta karşıtlarıyla yaptığı görüşmeleri bir yapbozun

3 Maria Nadotti, önsözde ve diğer bölümlerde, Kapuściński'nin kitaplarından yaptığı alıntılar için İtalyanca ve İngilizce çevirileri kullanmıştır. [E.N.] (Lehçe özgün adı *Cesarz*). Ryszard Kapuściński. *Il Negus. Splendori e miserie di un autocrate*. İngilizce-İtalyanca çev. Maria Luisa Bocchio, Carlo de Magri. Milano: Feltrinelli, 1983. 1991 yılında Vera Verdiani'nin Lehçe metni gözden geçirmesiyle Serra e Riva Yayınları tarafından *L'imperatore* başlığıyla tekrar basılmıştır.
Ryszard Kapuściński. *Afrika Aslanı*. Çev. Gül Çağalı Güven. İstanbul: OM Yayınevi, 2000.

parçaları gibi bir araya getirmiştir. Yazarın *Futbol Savaşı*⁴ ve Angola'da yakın dönemdeki iç savaşı konu edinen *Another Day of Life*⁵ (Hayattan Başka Bir Gün) adlı eserlerinin yanında, 1980 İran Devrimi üzerine kaleme aldığı, İtalyancaya henüz çevrilmemiş *Şahların Şahı*⁶ adlı bir başucu eseri bulunmaktadır. Kapuściński İtalya'da *İmparatorluk*⁷ adlı eseriyle kült hâline gelmiştir. “Son âna dek işin nereye varacağını bilmeden, her şeyi göze alabilmek” üzerine bir eserdir bu. Yazar, üç yıl süren aralıksız çalışmanın iki yılında, 1990 ve 1991'de, Boris Yeltsin'in “tehlikeli” hâkimiyetiyle sonuçlanan darbe girişiminin arifesinde uçsuz bucaksız ve zorlu Sovyet coğrafyasını keşfe çıktı. Kurumsal düzeydeki görüşmelerden, resmî kaynaklardan ya da yönetenlerin asılsız sözlerinden özenle uzak durdu. Sıradan insanlarla yaptığı sohbetleri canlı yayınlara taşıdı, zamanın Sovyet “İmparatorluğu”nun siyasi yetki alanından uzak bölgele-

-
- 4 (Lehçe özgün adı *Wojna futbolowa*) Ryszard Kapuściński. *La prima guerra del football e altre guerre di poveri*. Lehçe-İtalyanca çev. Vera Verdiani. Milano: Serra e Riva, 1990. Ryszard Kapuściński. *Futbol Savaşı*. Çev. Gül Çağalı Güven. İstanbul: OM Yayınevi, 2000.
 - 5 (Lehçe özgün adı *Jeszcze dzień życia*) Ryszard Kapuściński. *Another Day of Life*. Lehçe-İngilizce çev. Londra: Picador, 1987.
 - 6 (Lehçe özgün adı *Szachinszach*) Ryszard Kapuściński. *Shah-in-Shah*. Lehçe-İtalyanca çev. Vera Verdiani. Milano: Feltrinelli, 2010. Ryszard Kapuściński. *Şahların Şahı*. Çev. Oktay Döşemeci. İstanbul: Habitus Kitap, 2012.
 - 7 (Lehçe özgün adı *Imperium*) Ryszard Kapuściński. *Imperium*. Lehçe-İtalyanca çev. Vera Verdiani. Milano: Feltrinelli, 1994. Ryszard Kapuściński. *İmparatorluk*. Çev. Gül Çağalı Güven. İstanbul: OM Yayınevi, 1999.

rindeki sorumlularla konuştu. Çok iyi seviyede Rusça bilen Kapuściński “kalabalığa karışmakta” çok başarılıydı ve gittiği her yerin yerlisi sanılıyordu.

Eserlerinin doğal yapısını, güncel siyasete nüfuz edebilen derinlikli, zekice ve son derece insani yönlerini anlayabilmek için, yazarın çalışma yönteminin kilit noktasının insanlarla kurduğu ilişki olduğunu unutmamak gerekir. Birinci kural, kimliğini gizli tutabilmektir. Bu da medyatik olmanın narsisistik zevklerinden vazgeçmekle ve anonim kalmanın faydalarını görebilmekle mümkündür. “Mümkün olabilecek her şekilde, çok fazla yolculuk yaptım. İnsanlar eğer benim farklı biri, bir yabancı olduğumu anlasalardı, benimle belki yine konuşacaklardı ama kuşkusuz samimi yorumlarını ve gözlemlerini kendilerine saklayacaklardı,” diyor Kapuściński. Öte yandan görünüş ve davranışlar da önemlidir. Şayet kılığınız sizi ele veriyor, tutum ve davranışlarınız kim olduğunuzu açıkça belli ediyorsa, sıradan insanlarla iletişim kurmanız güçleşir ve böylece ilk ağızdan bilgilere ulaşmakta sorun yaşarsınız; sonunda iktidarın reklamının yapıldığı basın toplantılarının takıntılı ve gittikçe kafası daha fazla karışan bir takipçisi olup çıkarsınız. Kendisi de 1956’dan bu yana aynı meseleyle uğraşan yazar, “Savaşın veya devrimin yaşanmakta olduğu bir ülkeye giden muhabir en çok oraya uyum sağlamak ve bilgi kaynakları bulmakta sıkıntı yaşayacaktır,” diyor.

Kapuściński’nin habercilik yaklaşımında alt tabaka-

dan insanlar önemli yer tutar. Bu yaklaşım, kendisinin de söylediği gibi Fransız Annales Okulu'nda⁸ gelişmiştir. Yazar bu yaklaşım çerçevesinde küçük şeyleri, detayları, ruh hâllerini dikkate alır. Asla kuralcı, tek yanlı, kemikleşmiş bir tutum izlemez. Ders verme gibi bir amacı da yoktur. Onda gözlemlerin ve önsezilerin bir birleşimi vardır. Yazarın içeriği merkeze koyan bir hikâyecilik ve habercilik anlayışı olsa da, aynı zamanda anlatım tekniklerini ve yazma uğraşının kendisini de aynı ölçüde önemser. Bunun bir örneğine, kendisinin de üzerinde ısrarla durduğu gibi, *Afrika Aslanı*'nda rastlıyoruz. Eseri hakkında şöyle diyor yazar: “Bu hikâye gerçek anlamda bir ses örgüsüdür; her karakterin kendine özgü bir konuşma şekli vardır. Hikâyenin özellikle son bölümünde ise eski sözcüklerin de kullanımıyla eserin dili giderek süslü ve gösterişli bir hâl alır; kasten edebî bir şekle bürünür. Çeviride bu anlatım biçimi korunabilirdi mi merak ediyorum. Korunmaması yazık olurdu gerçekten; çünkü eserimde bu üslubu büsbütün belli bir

8 Adını, ilk olarak 1929 yılında tarihçiler Marc Bloch ve Lucien Febvre tarafından yayımlanan *Annales d'Histoire Economique et Sociale*'den (İktisadi ve Toplumsal Tarih Yıllığı) alan tarih okulu. Bu anlayışın savunucuları tarihin, çeşitli sosyal bilimlerden belli bir çağa ait belli bir sorunu ortaya koymaya yönelik olarak yararlanmasının; yani coğrafya, dilbilim, psikoloji hatta edebiyat gibi alanlar ile birlikte çalışmasının önemini dile getiriyorlardı. Bu bakımdan tarihi, kişiler ve olaylarla açıklayan geleneksel anlayışlardan ayrılıyorlar; tarihsel olguların arkasında yatan ekonomik, beşeri ve coğrafi sebepleri ortaya koyuyorlardı. Tarihsel olguları, disiplinlerarası bir anlayışın ışığında açıklamayı deneyen önemli bir çalışma için bkz: Fernand Braudel. *II. Felipe Döneminde Akdeniz ve Akdeniz Dünyası*. Çev. Mehmet Ali Kılıçbay. 3 Cilt. İstanbul: Doğu Batı Yayınları, 2017-2018. [Ç.N.]

amaç doğrultusunda, 17. yüzyıl Polonya Edebiyatı metinleri üzerine uzun bir araştırmadan sonra, saraydaki çağlar öncesine ait izler taşıyan neredeyse gerçeküstü olaylara uygun bir hava vermek adına kullandım. Kitabımın önemli bir bölümünde, tarihi yeniden inşa etmek için olabildiğince özgün bir dil yaratma çabasına giriştim.” *İmparatorluk* adlı eseri için ise şöyle diyor: “Zorluk yalnızca çöküş içindeki SSCB’de neler olduğunu anlayabilmekle bitmiyordu; olanları nasıl anlatmam gerektiği, kitaba neleri dahil edip neleri etmeyeceğim de büyük bir sorundu. Mesela tarih haritalarından tamamıyla silinmiş gerçekleri gözlerimle görmemi sağlayan insanların güvenliğini tehlikeye atmadan, girişin yasak olduğu bölgelere nasıl, kimlerin yardımıyla, ne tür badiyeler atlattıktan sonra ulaştığımı anlatmak kolay değildi.” İşte bu noktada *İmparatorluk*’un sayfalarını dolduran çok sayıda karakter arasında, Sovyetler Birliği’nin kuzeyindeki uzak bölgelerden küçük bir kasabadaki madenciler ortaya çıkar. “Kuzeyin bitmek bilmeyen gecelerinde güneş ışığından mahrum bırakılmış”, hayatta kalmak için içmek zorunda olan ve ömürleri otuz beş yılı bulmayan insanlardır bunlar. Yazar, aralarına karışıp onları dinler, onların ruh hâllerini ve pratikteki sosyalizm ile yaşananlar arasındaki derin uçurumu kayda geçirir. Ayrıca bu insanların geçmişte yaşadıkları şeyler için kendisini de sorgular. İnsanlar için duyduğu içten sevgiden kaynaklanan ve hiçbir siyasi tutkunun *tek başına* sağlayamadığı bir önsezi ve zekâ ile tarihî olaylara getirilen her türlü tek yanlı açıklamayı alaşağı eder. Onun, ideolojilere karşı duran dünya anlayışının temelinde,

bireyin içinde bulunduğu somut koşullar yer alır. Tarafını belli etmese de o asla kayıtsız, konformist değildir. “Bugün nereye doğru gittiğimizi anlamak için,” diye iddia ediyor Kapuściński, “siyasete değil, sanata bakmak lazım. Dünyanın yavaş yavaş ne yöne doğru ilerlediğini ve hazırlanmakta olan büyük değişimleri önceden açık bir şekilde işaret eden her zaman sanat olmuştur. Bu bakımdan, bir müzeye girmek, yüz tane siyasetçi ile konuşmaktan daha faydalıdır. Günümüzde tarih, sanatta olduğu gibi postmodernleşiyor. Şayet tarih için de sanatta uyguladığımız yorumlama ölçütlerini uygularsak, bir çeşit inatla kullanageldiğimiz köhneleşmiş araçlardan belki kurtulacak ve durumun üstesinden gelebileceğiz. Totaliter ideolojilerin yıkılışı ve evrensel uygulanabilirliği olan her türlü değerler sisteminin çöküşü ile beraber geriye farklılıklar, karşıtların birliği ve bir aradalığı kalıyor. Bu durum ilkel ve kanlı çatışmalara ve bu çatışmaların yayılmasına, ayrıca yerelcilik ve kabilecilik anlayışlarının ortaya çıkmasına yol açabileceği gibi, farklılıkların kabulü ve tek bir merkez ve temsiliyetten uzaklaşma ile de sonuçlanabilir. Postmodern sanatın bize gösterdiği gibi, sonunda dünyada herkes için yer olduğunun, her vatandaşın eşit olduğunun farkına varılabilir.”

Yazar, geçtiğimiz yıl, yani Avrupa’daki güncel siyasete ilişkin olarak kaleme aldığı *İmparatorluk*’un basımından

yaklaşık beş yıl sonra, *Abanoz*'u⁹ yayımladı. Kapuściński bu eserinde, çalışma yöntemini bir nevi teste tabi tutuyor ve Afrika ile olan ilişkisini bir sonuca bağlamaya çalışıyordu. Altı yıl kadar önce bana gelecek planlarından söz ederken, gönlünde yatan şeyin, kısa bir zaman dilimi içinde, Afrika haritasını, dolayısıyla dünya haritasını tümünden değiştiren büyük gelişmeler üzerine kafa yormak olduğunu söylemişti. Ellili yılların ortalarında, gazetecilik kariyerinin ilk yıllarında, ülkesinin haber ajansı tarafından Afrika kıtasının temsilciliği ona verildiğinde, sömürgecilik varlığını hız kesmeden sürdürüyordu. Üstelik orada tek başınaydı ve yeterli araç gerece sahip değildi. Daha sonra, kısa zamanda çoğunlukla epey kanlı savaşlar ve devrimler sonucunda Avrupa boyunduruğundan kurtulup güçlkle de olsa özgürlüğüne kavuşan Afrika ülkelerinin sayısı giderek arttı. Afrika'daki bu köklü değişikliklere ve onlara eşlik eden iç savaşlara ve kardeş katliamlarına bizzat tanıklık etti. Siyahların kitasında bir beyaz olarak, orada da sıradan insanların arasına karışmayı başardı. Avrupalıların zengin ve korunaklı mahallelerine kapanmadan, oraların yerlisiymiş gibi yaşadı. Bunda elbette bir Polonya vatandaşı, yani "ikinci sınıf bir Avrupalı" olmasının ve gerekli ekipmana sahip olmamasının da payı vardı. Ancak ona asıl yardımı dokunan şeyin, filtreleri ve ekranları araya sokmadan, anlatacağı insanlar-

9 (Lehçe özgün adı *Heban*) Ryszard Kapuściński. *Ebano*. Lehçe-İtalyanca çev. Vera Verdiani. Milano: Feltrinelli, 2000. Ryszard Kapuściński. *Abanoz*. Çev. Gül Çağalı Güven. İstanbul: Habitus Kitap, 2016.

la fiziksel ve duygusal bir bağ kurmasını sağlayan ilk elden deneyime olan inancı olduğunu söylemek gerekir.

Bugün *Abanoz*'u okuyan biri, kitabın ortalarına doğru "1967'de Oturdüğüm Sokak" başlıklı merak uyandıran bölüme denk gelecektir. Yazar, sekiz sayfalık bölümün tamamında, Lagos'un kenar mahallelerinden birinde kiraladığı ve ofise çevirdiği daireyi tasvir eder. Giriş cümlesi oldukça açık ve serttir: "Lagos'ta kiraladığım daire sürekli soyuluyor." Ancak metinde ne bir yakınma, ne dünyanın kuzeyi ile güneyi arasında yapılan kötü niyetli bir karşılaştırma, ne de korku ve endişe ifadeleri ya da küçük de olsa ırkçılıktan veya ahlakçılıktan bir iz bulunur. Yazarın fikirleri nettir ve aynı zamanda büyük bir mizah duygusuna sahiptir. Bilir ki her şey ama her şey görecelidir. "Bir Afrika şehrinde yaşamak istiyorum," diyen yazar biraz daha ileride, "Bir Afrika evinde yaşamak istiyorum; aksi hâlde bu şehri, bu kıtayı nasıl tanıyabilirim? Ama bir beyaz için bu şehrin kenar mahallelerinde yaşamak hiç de kolay değil. Bu düşünceye ilk karşı çıkanlar Avrupalılar oluyor. Böyle düşünebilmek için bir tahtamın eksik olması lazımmiş. Beni ikna etmek, kendime getirmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Ölümüne doğru gittiğim su götürmez bir gerçek. Sadece, ölümüm birinin elinden mi olacak yoksa insanlıkdışı yaşam koşulları mı beni öldürecek, bunu görmek kalıyor geriye.

İşin Afrika kısmı da beni epey zorlayacak gibi. Her şeyden önce birtakım teknik zorluklar var. Mesela, nerede oturacaksın? Sefalet içinde, aşırı kalabalık, havasız ve ışsız,

Deji

#DÜNYAYIOKUMAK

BU İŞ SİNİKLERE GÖRE DEĞİL //

İyi gazetecilik
üzerine konuşmalar

RYSZARD KAPUŚCIŃSKI

Türkçeleştiren: Berk Cankurt

Bu İş Siniklere Göre Değil, Afrika, Güney Amerika, Ortadoęu gibi savaş, kriz ve darbelerle sarsılan dünyanın zorlu bölgelerinde eksilmeyen bir tutkuyla çalışmış deneyimli gazeteci Ryszard Kapuściński'nin mesleğinin ilkelerine, yöntemlerine, zorluklarına, entelektüel ve ahlaki sorumluluklarına dair görüşlerini paylaştığı söyleşilerden oluşan bir kitap. John Berger'la daha önce yayımlanmamış diyaloglarının da yer aldığı kitapta Kapuściński, sinizmin gazetecilikle bağdaşmadığına vurgu yaparken kendi gerçeğini dayatan medya dünyasına da eleştiriler getiriyor.

"Her şeyden önce, gazetecilik yapabilmek için iyi bir insan olmak gerektiğine inanıyorum. Kötü insanlar iyi gazeteci olamaz. Bu meslekte iyi bir insan demek, başkalarını anlamak; onların niyetlerini, inançlarını, ilgi alanlarını, sıkıntılarını ve acılarını anlamak demektir. Ve ilk andan itibaren onların kaderlerine ortak olmak demektir."

Delidolu

delidolu.com.tr

f t @ delidolokitap

ISBN: 978-605-2349-41-0

9 786052 349410